

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้เป็น 2 ส่วน คือ กิจกรรมการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา และการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กิจกรรมการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ ดังที่ ลุ่มนอมรวิวัฒน์ (2520 : 118) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้

ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน

Carter V. Good (1973 : 10) ได้ให้ความหมายของกิจกรรม (Activity) ในแนวทางของการเรียนการสอนว่า กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมครูและนักเรียนที่จัดขึ้นในการเรียนการสอน หรือที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

จารึก อะยะวงศ์ (2526 : 29) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึง กิจกรรมที่ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจ เนื้อหาของบทเรียนวิชาต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

เสนีย์ พิทักษ์อรุณภ (2529 : 20) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้นเพื่อประกอบความเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียน ซึ่งจะจัดในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

ทวีป อภิลิทธิ (2529 : 3) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่ถูกสอนจัดให้กับผู้เรียนโดยที่ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง และจะเกิดการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมนั้น

รุ่งทิวา ศักร์กร (2527 : 39) มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นวิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่วัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ ในกิจกรรมการเรียนการสอนนี้จะต้องอาศัยเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วย

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว สรุปได้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอน

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

บันลือ พฤษะวัน (2524 : 168-169) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนต่อการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการได้หลายด้าน และผู้เรียนสามารถพัฒนาความพร้อมในการเรียนได้เร็วยิ่งขึ้น
2. กิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนสนใจในสิ่งที่เรียนได้มากยิ่งขึ้น
3. กิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ซึ่งจะทำการเรียนได้ผลดียิ่งขึ้นเพราะได้แสดงออก และเกิดความประทับใจ

มนัส รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2527 : 249-311) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ 4 ประการ คือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยสนองความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ละคนได้อย่างทั่วถึง โดยการคัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลาย ๆ อย่าง
2. กิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนุกสนาน รวมทั้งมีความสนใจนานพอที่จะเกิดการเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ ได้
3. กิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้
4. กิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยสนองพัฒนาการของผู้เรียนได้ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ศักดิ์ชัย คู่ภเมธี (มปป. : 122) ได้กล่าวเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมการเรียน การสอน ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยส่งเสริมให้หลักสูตรสมบูรณ์ ทั้งทางด้านวิชาการ ทักษะ และทัศนคติ ให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น
2. กิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับ นักเรียน
3. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวมานั้น สรุปได้ว่ากิจกรรม การเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา มีทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้อย่างดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ลักษณะของกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นสำคัญ

ประเภทของกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนมีหลายอย่างหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ประเภทใหญ่ ๆ 2 ประเภท ดังนี้ กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 71-72) และ สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2523 : 176-178) ได้จัดแบ่งไว้อย่างสอดคล้องกัน คือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมประเภทนี้ผู้สอนจะเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติกิจกรรม โดยเริ่มจากผู้สอนเป็นผู้วางแผนการจัดกิจกรรมเป็นผู้นำ ในขณะปฏิบัติกิจกรรม และผู้สอนจะเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ เช่น การบรรยาย การใช้ คำถาม และการสาธิต เป็นต้น
2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมประเภทนี้ผู้เรียน จะเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้สอนจะเป็นผู้ประสานงาน คอยส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วม กิจกรรม แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติกิจกรรม และทำให้บรรยากาศในการปฏิบัติกิจกรรม เป็นไปด้วยดี กิจกรรมประเภทนี้ เช่น การให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเอง หรือการมอบหมายงาน ให้ทำ การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปราย และการทดลอง เป็นต้น

หลักการวัดกิจกรรมการเรียนรู้

การวัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลดีนั้น ผู้สอนควรจะต้องวัดกิจกรรม เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 วัดกิจกรรมขั้นนำ เป็นการวัดกิจกรรมเพื่อเร้าใจให้ผู้เรียนมีความสนใจ บทเรียนและอยากเรียนต่อไป โดยทั่วไปแล้วจะเป็นการทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์หรือความรู้เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่ผู้เรียนจะได้รับกิจกรรมขั้นนำนี้ จะต้องเป็น กิจกรรมที่น่าสนใจและเร้าใจผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งผู้สอนอาจจะวัดได้หลายรูปแบบ เช่น การ เล่านิทาน การสนทนา การใช้คำถาม การทาบปัญหา การอ่านข้อความที่น่าสนใจ และการ แสดงละครสั้น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 วัดกิจกรรมขั้นปฏิบัติ ความมุ่งหมายของการวัดกิจกรรมขั้นนี้ คือให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และมโนคติ ตามจุดประสงค์ การวัดกิจกรรมขั้นปฏิบัตินี้ สามารถ วัดได้หลายรูปแบบ เช่น การอภิปราย การบรรยาย การค้นคว้า การทดลอง การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง และการใช้เกม เป็นต้น กิจกรรมขั้นนี้ถือเป็นกิจกรรม หลักของการเรียนการสอน เวลาเรียนส่วนใหญ่ของการเรียนการสอนต้องอยู่ที่กิจกรรมนี้ สิ่ง ที่ควรคำนึงถึง คือ ในหน่วยการเรียนหนึ่ง ๆ หรือบทเรียนหนึ่ง ๆ ควรวัดกิจกรรมขั้นปฏิบัตินี้หลาย รูปแบบ ไม่ควรวัดกิจกรรมเดียวโดยตลอดเพราะจะทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย นอกจากนั้นจะต้อง วัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้สอดคล้องกันไปด้วย กิจกรรมหนึ่ง ๆ ย่อมต้องมีสภาพแวดล้อมของ ห้องเรียนที่แตกต่างกันออกไป

ขั้นตอนที่ 3 วัดกิจกรรมขั้นสรุป เป็นการวัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสรุปบทเรียนหรือ สิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว โดยให้ผู้เรียนได้นำเอาข้อมูลมาสรุปเป็นความรู้ กฎเกณฑ์ หรือหลักการต่าง ๆ ที่ถูกต้อง กิจกรรมขั้นนี้ สามารถวัดได้หลายรูปแบบเช่นเดียวกับกิจกรรมขั้นนำ และขั้นปฏิบัติ เช่น การอภิปรายสรุป การรายงานสรุปจากการค้นคว้าหรือจากการอภิปรายกลุ่ม การจัดนิทรรศการ การสรุปปัญหา การใช้คำถาม และการใช้เกม เป็นต้น (สิริวรรณ สุวรรณอากาศ 2523 : 14-15)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การล่อนนี้ นอกจากผู้ล่อนจะต้องจัดกิจกรรมเป็น 3 ขั้นตอน ดังกล่าวแล้วนั้น หลักสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ จะต้องจัดกิจกรรมให้มีลักษณะที่ต่อกันด้วย ซึ่งจะ ช่วยพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้การล่อนที่ดี

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้การล่อน ที่ดีไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

ลุ่มน อมรวิวัฒน์ (2526 : 4) ได้กล่าวถึงลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้การล่อนที่ดี ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้การล่อนที่ดี ควรเป็นไปเพื่อพัฒนาทุกด้านให้แก่ผู้เรียน
2. กิจกรรมการเรียนรู้การล่อนที่ดี ควรทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้การล่อน
3. กิจกรรมการเรียนรู้การล่อนที่ดี ควรให้โอกาส และเห็นความสำคัญของผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียน
4. กิจกรรมการเรียนรู้การล่อนที่ดี ควรฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้ และวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองแก่ผู้เรียน

ลุ่มพงษ์ จิตระดับ (2527 : 20-21) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การล่อนที่ดีไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้การล่อนต้องชัดเจน และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับความคิดรวบยอดของการล่อน ตรงกับจุดมุ่งหมายของการล่อนที่กำหนดไว้ และอยู่บนพื้นฐานของเนื้อหาประสบการณ์ที่นำมาใช้ในการล่อน
2. กิจกรรมการเรียนรู้การล่อนต้องเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของความคิด การวิเคราะห์ การเลือก การตัดสินใจ และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็น
3. กิจกรรมการเรียนรู้การล่อนต้องมีผลต่อการเรียนรู้ พฤติกรรม ความรู้สึก ความนึกคิด ของผู้เรียนในทางที่ดีและมีประโยชน์
4. กิจกรรมการเรียนรู้การล่อนต้องสอดคล้องกับวัย และประสบการณ์ ข้างความสนใจระดับวุฒิภาวะ และความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน

5. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องเป็นสื่อกลางในการบูรณาการในเรื่องของเนื้อหา
 ประสพการณ์ สิ่งที่เกิดขึ้น ปัญหา ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้เกิดความกลมกลืนในการเรียน
 รู้ มีความใหม่และทันสมัยอยู่เสมอ

6. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องมีสาระน่าสนใจ สามารถล่อแหลมความสนใจ
 สำนานเพลิดเพลิมโต้ และต้องมีส่วนท้าทายให้นักเรียนรู้จักคิด การให้เหตุผล และการแสวงหา
 คำตอบต่าง ๆ ด้วยตนเอง ด้วย

7. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องควรสร้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเองการทำ
 ตามกฎ ระเบียบ และขั้นตอนที่กำหนดไว้

8. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องควรมีส่วนของการพัฒนาในเรื่องของการทำงานร่วมกัน

9. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องไม่มุ่งเน้นการแข่งขัน ผลการแพ้ชนะมากเกินไป
 ทุกคนควรมีความพอใจ และรู้จักการยอมรับเพื่อพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นเสมอ

10. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องสามารถปรับเนื้อหา และประสพการณ์ ซึ่งเป็น
 นามธรรมที่ยาก ไม่น่าสนใจให้เกิดเป็นรูปธรรมที่แสดงออกได้ เคลื่อนไหว น่าสนใจ และมีส่วน
 สร้างบรรยากาศที่ดีให้แก่ห้องเรียน

11. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องควรระบุชัดเจนถึงพฤติกรรมที่ผู้เรียนจะสามารถกระทำ
 ได้และต้องสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ หลังจากกระบวนการเรียนรู้
 เสร็จสิ้นลง

หนังสือ พุทธชะวัน (2521 : 220-221) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของ
 กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องล่อคล้อยกับจุดประสงค์แห่งการล่อง
2. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งชั้น
 โดยหมุนเวียนให้แสดงออกโดยทั่วกัน
3. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประสพความสำเร็จมากกว่า
 ความล้มเหลว เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน
4. กิจกรรมการเรียนรู้การล่องต่องควรใช้เวลาพอเหมาะไม่เกินช่วงความสนใจของผู้เรียน

จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านที่ดี ดังกล่าวนั้น สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้การอ่านที่ดีมีลักษณะที่สำคัญ ๆ ดังนี้ คือ สอดคล้องกับจุดหมายของการเรียน การอ่าน เหมาะสมกับระดับความล่ามารถ ช่วงความสนใจและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด แสดงเหตุผล และการแสวงหาคำตอบต่าง ๆ ด้วยตนเอง เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ อย่างทั่วถึง และมีบรรยากาศที่สนุกสนาน

แนวการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้การอ่านตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่เน้นกระบวนการในการเรียน การอ่านมากกว่าการเน้นด้านเนื้อหา มุ่งฝึกให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ตลอดจนให้ผู้รู้สึกรู้สึกว่าความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้การอ่านเน้น วิธีการและกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ยุพิน ธงคำศรี 2524 : 62) ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดแนวทางในการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้การอ่านไว้ ดังนี้

1. การศึกษากิจกรรมการเรียนรู้การอ่าน ตลอดจนเนื้อหาต่าง ๆ ในแต่ละบทเรียน ควรยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และมีความสัมพันธ์ระหว่าง กลุ่มวิชาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะทำให้ผู้เรียนรู้จักปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้สึกรู้สึกว่าความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณา วิธีสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ และลักษณะของ เนื้อหา
3. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการ และภาค ปฏิบัติ ซึ่งส่งเสริมลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่าง เป็นสุข (กรมวิชาการ 2525 : ๓-๑)

ในการจัดการเรียนรู้การอ่านตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ดังกล่าวนั้น กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนับว่า เป็นกลุ่มประสบการณ์สำคัญกลุ่มหนึ่งที่จะช่วยสร้าง เสริมให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่ต้องการตามจุดหมายของหลักสูตรได้ดียิ่งขึ้น

การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้นแตกต่างจากกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ อยู่หลายประการ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีองค์ประกอบต่าง ๆ หลายอย่างที่เป็นลักษณะเฉพาะแตกต่างจากกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ความหมายของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มประสบการณ์หนึ่งในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งหลักสูตรกำหนดไว้ว่า

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหา ของชีวิตและสังคม กล่าวคือ ปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่ และการดำเนินชีวิตที่ดี ประสบการณ์ที่จัดในกลุ่มนี้เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของคนไทย ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ทางด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง สังคม คำสั่งนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การติดต่อสื่อสาร ฯลฯ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 176)

จุดหมายและจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีจุดหมายที่จะสร้างเสริมชีวิตของผู้เรียนให้เป็นไปในลักษณะที่พึงประสงค์ โดยกำหนดลักษณะชีวิตที่ควรสร้างเสริมไว้ 4 ด้าน คือ

1. ชีวิตที่อยู่รอด มุ่งสร้างประสบการณ์ที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้เรียน ให้ผู้เรียน มีพละนาามัยที่สมบูรณ์ รอดพ้นจากโรคร้ายไข้เจ็บ
2. ชีวิตที่อยู่ดี มุ่งสร้างประสบการณ์ที่ช่วยให้ชีวิตมีหลักฐานมั่นคง ให้ผู้เรียนมีแนว ทางในการประกอบอาชีพ รู้จักการผลิต การใช้ การทำมาหากิน การออมทรัพย์ และ สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและทางสังคม
3. ชีวิตท่ามกลางสภาพแวดล้อม มุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ จะช่วยให้ชีวิตพัฒนาไปด้วยดี ปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพและความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและ เทคโนโลยีประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยให้ ชีวิตมีความสุขได้
4. ชีวิตที่มีหลักการ มุ่งเน้นถึงหลักการและคุณธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน แบบ แผนและวิถีในการดำรงชีวิตที่เรียกว่าวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในชีวิตไทย สร้างศรัทธา และความเชื่อในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สร้าง ความสนใจและความรับผิดชอบในหน้าที่ของพลเมืองไทย (สุนัน อมรวิวัฒน์ 2525 : 319)

จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีดังนี้

1. ให้มีความเข้าใจพื้นฐาน และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจ ทั้งส่วนบุคคลและสังคม
2. ให้มีความรู้พื้นฐานและความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้
3. ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำส้งเปลี่ยนแปลง นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้
4. ให้สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทางธรรมชาติ และทางสังคม
5. ให้มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขตแห่งเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
6. ให้เข้าใจหลักการของการอยู่ร่วมกันในสังคม และสามารถปฏิบัติตามหลักที่ตนเชื่อมั่นได้
7. ให้รู้จักหลีกเลี่ยงยาเสพติด
8. ให้ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นเอกราชของชาติ

(กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 127)

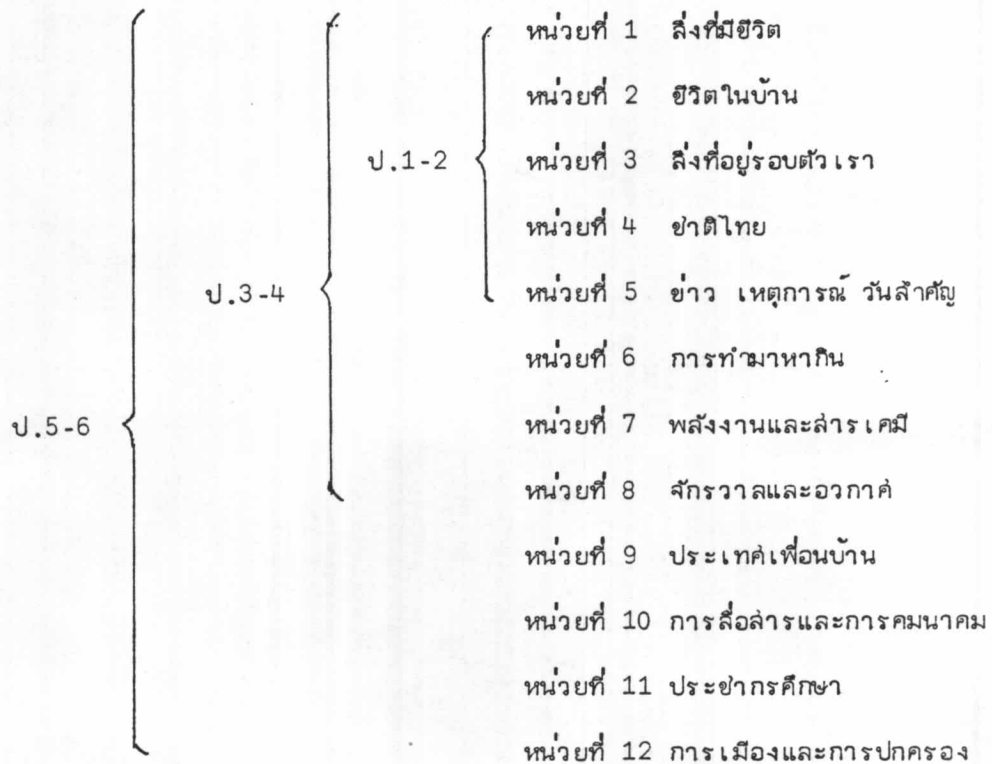
เมื่อพิจารณาจากจุดหมายและจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จัดขึ้นเพื่อสนองจุดหมายของหลักสูตรทั้ง 4 ประการ คือ สร้างคุณสมบัติที่ต้องการเน้น ให้ความรู้และฝึกทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต นำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตที่สงบสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ (ลูมณ อมรวิวัฒน์ 2527 : 15)

โครงสร้างและเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

โครงสร้างของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประกอบด้วยเนื้อหาสาระต่าง ๆ ซึ่งจัดเป็นหน่วยประสบการณ์ 12 หน่วย โดยกำหนดให้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เรียนหน่วยที่ 1-5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เรียนหน่วยที่ 1-8 ชั้นประถมศึกษา 5-6 เรียนหน่วยที่ 1-12 ดังนี้

โครงสร้างของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

(กระทรวงศึกษาธิการ 2522 : 79)

สำหรับเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น หลักสูตรได้กำหนดขอบข่ายของเนื้อหาไว้กว้างครอบคลุมตลอด ทั้งสาขาวิชาค่าสตร์ และสังคมค่าสตร์ และยังมีบางส่วนของมนุษย์ค่าสตร์ด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก (1) ต้องการให้ผู้เรียน เรียนเนื้อหาที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมากกว่าเป็นเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่ง (2) ต้องการให้ผู้เรียนแก้ปัญหามากกว่าเนื้อหาเพราะการแก้ปัญหาต่าง ๆ ย่อมต้องอาศัยข้อมูลจากหลายวิชามาสัมพันธ์กัน (3) ขอบเขตของวิชาต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน ขยายออกไปกว้างขวางมาก จึงควรรวมวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อขจัดปัญหาตั้งวิชาใหม่ซึ่งจะทำให้มีวิชามากเกินไป และ (4) เพื่อขจัดความซ้ำซ้อนระหว่างวิชา (กรมวิชาการ 2520 อ้างถึงใน สุ่มน อมรรวิวัฒน์ 2525 : 320)

ในการจัดเนื้อหาสาระนั้น กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมุ่งจัดเนื้อหาสาระให้สัมพันธ์กับชีวิตจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งในการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริงนั้น ส่วนใหญ่จะต้องนำความรู้และประสบการณ์หลายอย่างไปใช้

มากกว่านำความรู้เพียงอย่างเดียว ดังนั้นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจึงได้จัดเนื้อหาเป็นหน่วยประสบการณ์และมีลักษณะบูรณาการ โดยการผสมผสานความรู้วิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เนื้อหาจะเริ่มจากตัวผู้เรียนและขยายขอบข่ายกว้างออกไปอย่างเหมาะสมกับวัย และประสบการณ์ในชีวิตจริง (ธีรยุทธ เล่นียงค์ ณ ออยุธยา 2524 : 35 ; ลุ่มน อมรวิวัฒน์ 2525 : 320) ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์ชีวิตเป็น 3 ระดับ เนื้อหาในแต่ละระดับนั้นอาจซ้ำซ้อนกันได้ แต่ความยากง่ายและขอบข่ายของเนื้อหาจะต่างกันออกไป ดังนี้

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เรียนหน่วยที่ 1-5 มีเนื้อหาที่ง่ายและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุดเพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับชั้นต่อไป ลักษณะของเนื้อหาในแต่ละหน่วยจะมีการผสมผสานเนื้อหาให้กลมกลืนกันมากที่สุด

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เรียนหน่วยที่ 1-8 มีเนื้อหาและรายละเอียดเพิ่มขึ้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กว้างไกลมากขึ้น ลักษณะของเนื้อหาในหน่วยจะแยกออกเล็กน้อย

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เรียนหน่วยที่ 1-12 มีเนื้อหาและรายละเอียดกว้างขวางลึกซึ้ง เนื้อหาแยกตัวออกมาอย่างชัดเจน ความรู้ต่าง ๆ จะเป็นเรื่องที่เบ็ดเสร็จสมบูรณ์แบบครบถ้วน ครอบคลุมปัญหาของชีวิตและสังคมทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

(กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 5-9 ; ธีรยุทธ เล่นียงค์ ณ ออยุธยา 2524 : 37)

เนื้อหาสาระของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตทุกระดับ จัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสภาพของชีวิต และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น (ลุ่มน อมรวิวัฒน์ 2520 : 121) โดยได้กำหนดเนื้อหาต่าง ๆ ขึ้นตามสภาพปัญหา ความต้องการ ของสังคมเป็นหลัก (ธีรยุทธ เล่นียงค์ ณ ออยุธยา 2524 : 37) ดังนั้นเนื้อหาก่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจึงเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังที่ ลุ่มน อมรวิวัฒน์ (2527 : 15, 17) ได้ให้ความคิดเห็นว่า เนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่กำหนดไว้นั้น มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชีวิตในสังคมไทย ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้เรียนโดยตรง ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม การทำมาหากิน เป็นต้น ส่วนลักษณะที่สองเป็นเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้เรียนโดยตรง แต่มีผลหรืออิทธิพลมากต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียน ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ สักขรवालและอวกาศ พลังงานและสารเคมี เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาทั้ง 2 ลักษณะ

ดังกล่าวนี้ต่างก็มีความสำคัญในการเตรียมประสบการณ์ชีวิตแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่า เนื้อหาส่วนใหญ่ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (ร่ำรง อุทัย 2521 : บทคัดย่อ ; ประพันธ์ พรหมมณี 2526 : 128-130) เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและชีวิตประจำวันของนักเรียน (อุษา ขำประยูร 2524 : บทคัดย่อ) เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ และนักเรียนได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิต (เจริญฤทธิ์ สันทรเจริญ 2530 : บทคัดย่อ)

นอกจากนี้ จากการวิจัยของ ยุพดี กะจะวงษ์ (2526 : 108) ; ศิริรัตน์ พ่วงพรพิทักษ์ (2526 : 99) ; สิรินอม รัตนรัตน์ (2526 : 84-86) และहरรรษา ประνομกุล (2526 : 99) ที่ศึกษาทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญไทยทางด้านวิทยาศาสตร์ สุขภาพอนามัย เศรษฐศาสตร์ และสังคมวิทยา ต่อการจัดการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2534 ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญได้ให้ทรรศนะว่า หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2534 นั้น ควรประกอบด้วย เนื้อหาที่เกี่ยวกับการบริโภค โภชนาการ สุขภาพส่วนบุคคล โรคติดต่อ การไยยา สุขภาพจิต การปฐมพยาบาล สุขากิจบาล การบริการสาธารณสุข สวัสดิศึกษาในเรื่องการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพที่เหมาะสม การผลิตเกษตรกรรมอย่างถูกวิธี สารเคมีที่พบในชีวิตประจำวัน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพื้นฐาน การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้เกี่ยวกับปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม การปกครอง วัฒนธรรม ศิลธรรม ประเพณี การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร การวางแผนครอบครัวและประชากรศึกษา ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ต่างก็ได้กำหนดไว้แล้วในหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังนั้น เนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียนในปัจจุบันแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนต่อไปในอนาคตอีกด้วย

รายละเอียดของเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น ได้ระบุไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และแผนการล่อนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

แนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 106-107) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร และจุดประสงค์ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น ควรจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน รู้จักปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ผูกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้สึกรับรู้ความเข้าใจในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหา และต้องใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี โดยยึดหลักการต่อไปนี้

1. จัดการเรียนการสอนให้เหมือนกับสภาพชีวิตที่เป็นจริง เพื่อให้เด็กเรียนนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้
2. สอนเพื่อแก้ไข และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้น
3. สอนให้เด็กเรียนเห็นความสัมพันธ์ และเห็นความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น
4. จัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถสรุปเป็นความรู้นำไปใช้ได้
5. สอนโดยเน้นการปฏิบัติจริงมากกว่าการท่องจำกฎเกณฑ์
6. สอนเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีงามต่าง ๆ ให้มีในตัวนักเรียน
7. สอนเพื่อปูพื้นฐานประชาธิปไตย ให้เด็กเรียนปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
8. สอนในสิ่งที่ปัญหาจากใกล้ตัวนักเรียนไปสู่สิ่งที่ไกลออกไป โดยใช้วิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กเรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

กองบรรณาธิการ วารสารประชาศึกษา (2524 : 27-28) ได้เสนอแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ไว้ดังนี้

1. ใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ในการสอน เพื่อให้ส่งเสริมให้เด็กเรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
2. ให้เด็กเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดตามวัยและความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมนั้นได้
3. ให้เด็กเรียนได้ฝึกปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหาอื่น ๆ เท่าที่สามารถจะทำได้

4. ฝึกฝนให้นักเรียนมีนิสัยที่ดีในการรักษาสุขภาพ โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกวัน

5. ฝึกฝนให้นักเรียนมีความสามารถ รู้จักวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเหตุการณ์ประจำวัน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ทันสมัย เห็นสิ่งที่ดีและถูก สิ่งไม่ควรเชื่อไม่ควรเชื่อ เพื่อจะได้้นำสิ่งที่ดีไป ปฏิบัติตาม โดยจัดให้มีการเล่าข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน รวมทั้งการอภิปรายร่วมกันระหว่าง ครูกับนักเรียนอย่างน้อยวันละ 1 คาบ

ลูมณ อมรวิวัฒน์ (2525 : 329 ; 2527 : 34-35) ได้ให้ความคิดเห็นว่า การ จัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเผชิญสถานการณ์ - การณ์ และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้นั้น ต้องให้นักเรียนได้ฝึกฝนในกระบวนการสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต 4 ขั้นตอน คือ

1. กระบวนการรวบรวมความรู้ ข่าวสาร หลักการ และข้อเท็จจริง ได้แก่การฝึก ให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะภาษา ทักษะคณิตศาสตร์ เป็นเครื่องมือในการหา รวบรวมความรู้ สามารถใช้เครื่องมือในการค้นคว้า เช่น แผนที่ สถิติ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ รู้แหล่งวิทยาการที่จะไปแสวงหาข่าวสาร สามารถสรุปประเด็นสำคัญของเนื้อหาสาระที่ได้ สามารถทดลอง ทดสอบ และพิสูจน์ข่าวสาร ความรู้ที่รวบรวมมาได้จนสรุปเป็นหลักการและเหตุผล ที่ดี

2. กระบวนการประเมินค่า ได้แก่การฝึกให้นักเรียนรู้จัก วิเคราะห์ วิจารณ์ เปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย ประเมินค่าข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้ และสามารถจัดประเภทได้ว่า ข้อมูลใด ถูก ดี เหมาะสม และเป็นประโยชน์มากที่สุด

3. กระบวนการเลือกและตัดสินใจ ได้แก่ การฝึกให้นักเรียนรู้จักเลือกและตัดสินใจ ได้ถูกต้อง รวดเร็ว และมีเหตุผล

4. กระบวนการปฏิบัติ ได้แก่ การฝึกให้นักเรียนสามารถกระทำหรือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ตามหลักการ กฎเกณฑ์ มีความพอดี และบังเกิดผลสมบูรณ์

การฝึกฝนในกระบวนการดังกล่าวนี้ ครูสามารถใช้วิธีการที่มีลักษณะของการแสวงหา เหตุผลและแก้ปัญหา มาใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) วิธีการสืบสอบ (Method of Inquiry) วิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving Method) และวิธีการค้นพบ (Discovery Method) เป็นต้น

กมล สู้ตประเสริฐ (2528 : 10-11) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในส่วนของเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่า จุดหมายของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เน้นการใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี ดังนั้นการเรียนการสอนจะต้องมุ่งเน้นที่กระบวนการมากกว่าเนื้อหา เน้นการปฏิบัติ การทดลอง มากกว่าการท่องจำ การปฏิบัติ การทดลองต่าง ๆ เป็นจุดตั้งต้นให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการแสวงหาความรู้ที่จะเป็นแนวทางไปสู่เทคโนโลยีได้ แม้แต่จะเริ่มง่าย ๆ จากเรื่องอากาศต้องการที่อยู่ อากาศมีแรงดัน ด้วยการทดลองและการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ก็อาจจะนำไปสู่เทคโนโลยี เช่น กังหันกับการชักน้ำเข้านา เป็นต้น

สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์ (2521 : 42) ได้กล่าวถึงการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่านอกจากจะให้ฝึกเรียนลงมือปฏิบัติแล้ว นักเรียนควรจะได้รับความรู้ที่ดี และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจริง ๆ อีกด้วย และการสอนจะต้องให้นักเรียนได้เรียนในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปจนถึงไกลตัวที่สุดเท่าที่จะสามารถนำมาสอนได้

จากความคิดเห็นดังกล่าวมานั้น พอจะสรุปได้ว่า การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น นอกจากจะต้องจัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแล้ว ยังจะต้องส่งเสริมให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 อีกด้วย กล่าวคือ จะต้องให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ โดยการจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมือนกับสภาพชีวิตจริง ใช้วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้คิด ได้ปฏิบัติด้วยตนเอง และเป็นการฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการดำรงชีวิต อันได้แก่ การรวบรวมข่าวสาร หลักการ และความรู้ การประเมินค่า การเลือกและการตัดสินใจ และการปฏิบัติ ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบที่สามารถจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้บรรลุผลตามที่หลักสูตรต้องการได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบ
แก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่นำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
(กองบรรณาธิการ วารสารประชาศึกษา 2526 : 31 ; เพราะพรณ โภภมลาลัย 2526 :38)
ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจะต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้
เรียนรู้จักคิด รู้จักปฏิบัติ และฝึกทักษะในการแก้ปัญหา (กรมวิชาการ 2526 : 3) ซึ่งจะต้อง
เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ ได้แก้ปัญหา
ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้า ทดลอง อภิปราย ชักถาม ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สรุปรูปภาพ
หรือหลักการจากการปฏิบัติมากกว่าท่องจำกฎเกณฑ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญ-
หาเป็น และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ธีรยุทธ
เสถียรวงศ์ ณ อยุรยา 2524 : 35 ; ลุ่มน อมรวิวัฒน์ 2525 : 327)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีลักษณะดังกล่าว ซึ่งควรจะนำมาจัดในการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้าง
เสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น รุจิระ ลุ่มนไพบูลย์ และคณะ (2526 : 90) กองบรรณาธิการ
วารสารประชาศึกษา (2526 : 25) และ มนัส รัตติก ณ ภูเกิด (2527 : 253) ได้เสนอ
แนะไว้ ดังนี้

การอภิปราย หมายถึง การสนทนาชักถามกันในห้องเรียน ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
หรือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน บางครั้งอาจเป็นการอภิปรายระหว่างวิทยากรกับผู้เรียน การ
อภิปรายอาจทำกันเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งห้องเรียน หรือแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ให้มีการอภิปรายกัน
กลุ่มเฉพาะเรื่องที่สนใจ (รุจิระ ลุ่มนไพบูลย์ และคณะ 2526 : 91) การอภิปรายเป็นการ
ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิด รู้จักแสดงความคิดเห็น รู้จักฟัง รู้จักพูด (ธีระ รุญเจริญ
2527 : 174) นอกจากนี้การอภิปรายยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาปัญหา ฝึกค้นหา
ทางแก้ปัญหาดด้วยตนเองอีกด้วย การอภิปรายจะให้ผลไม่ตึงถ้าผู้สอนพูดมากกว่าผู้เรียน หรือ
มีผู้เรียนจำนวนน้อยที่แสดงความคิดเห็น ผู้เรียนส่วนมากจะเบื่อหน่าย และถ้าผู้เรียนมีความรู้
ไม่เพียงพอจะไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างถูกต้อง (ลุ่มนไพบูลย์ และคณะ 2523 : 138)

ในการอภิปรายนั้น บทบาทที่สำคัญของผู้สอนคือ การใช้คำถามเปิดกว้าง เพื่อให้มีการ
แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง การยอมรับคำตอบหรือข้อคิดเห็นที่ตรงประเด็น ชมเชย
กระตุ้นหรือชี้แนะให้คิดต่ออย่างรอบคอบ เพื่อช่วยกันหาคำตอบของปัญหา รวมทั้งแนะนำบทบาท
ในการอภิปรายด้วย (รุจิระ ลุ่มนไพบูลย์ และคณะ 2526 : 9)

การค้นคว้าจากหนังสือหรือตำรา เป็นการให้ผู้เรียนหาความรู้ด้วยตนเองโดยการค้นคว้าจากหนังสือ แบบเรียน เอกสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ (การค้นคว้าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนหลายอย่าง เช่น มีทักษะในการปฏิบัติค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักอ่าน รู้จักคิดหาเหตุผล ลึกลับ และตัดสินใจ เป็นต้น สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการจัดให้นักเรียนค้นคว้า คือ ต้องสำรวจแหล่งข้อมูลก่อนว่า มีหนังสืออะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ความยากง่าย และความเหมาะสมของเนื้อหา กับวัยและความสามารถของนักเรียน ผู้สอนจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อฝึกทักษะต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน) เช่น ทักษะการทำงานร่วมกัน การทำงานอย่างมีระเบียบ การใช้และการเก็บรักษาหนังสือ เป็นต้น และต้องจัดให้มีการรายงานผลการค้นคว้าด้วย (รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ และคณะ 2526 : 92-93 ; ธีระ รุญเจริญ 2525 : 175) ✓

การรายงาน หมายถึง การให้ผู้เรียนนำเสนอลักษณะที่ได้ไปศึกษาค้นคว้าหรือไปปฏิบัติจัดทำกิจกรรมใด ๆ ให้คนอื่นทราบตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การรายงานนี้อาจจะทำได้หลายรูปแบบต่าง ๆ กัน แล้วแต่วัยและความสามารถของนักเรียน เช่น อารายงานปากเปล่า รายงานประกอบภาพ สดเป็นบทบาทสมมติ สดรายการถามตอบ หรือรายงานเป็นเอกสารก็ได้ (มนัสรัตติลก ณ ภูเก็ต 2527 : 277 ; รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ และคณะ 2526 : 93) ✓

การให้นักเรียนรายงานนั้น เป็นการฝึกการใช้ภาษา ช่วยฝึกความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่น และเป็นการฝึกนิสัยหลายอย่าง เช่น ความรับผิดชอบ กิริยา มารยาท ความตรงต่อเวลา เป็นต้น (กรมวิชาการ 2526 : 13)

การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการจำลองสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพหรือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงบุคลิกภาพอย่างเป็นอิสระตามความนึกคิดของเขาในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น (Davis 1962 : 42) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยถือเอาการแสดงออกทั้งทางด้านความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ (ชูศรี สนิทประชากร 2527 : 18) ในการจัดการแสดงบทบาทสมมตินั้น ครูจะต้องเตรียมสถานการณ์ขึ้นแล้วให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้แสดงคิดวางแผนที่จะแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ที่กำหนดนั้นตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น นักเรียนผู้ดูจะเป็นผู้สังเกตและวิเคราะห์บทบาทของผู้แสดง เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกับการอภิปรายหลังการแสดงเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ที่ทำให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์และเกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาที่เรียน ซึ่งครูจะต้องนำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นบทบาทของผู้แสดง ลึกลับหาสาเหตุของพฤติกรรมนั้น (ระวีวรรณ เล่วตอมร 2527 : 46-48) ✓

การสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นการจัดสถานการณ์ให้สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน ซึ่งเลียนแบบจากการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง โดยครูจะกำหนดสถานการณ์และบทบาทขึ้นแล้วให้นักเรียนทำ ฝึกการแสดง ผู้สอนอาจคอยช่วยเหลือในการกำกับการแสดงบ้าง เป็นผู้เฝ้าการอภิปรายหลังจากการแสดงสิ้นสุดลงแล้ว (สุมิตร คุณานุกร 2523 : 146) การสอนโดยการสร้างสถานการณ์จำลองนี้เป็นการฝึกนักเรียนให้คิด พิจารณา ตัดสินปัญหา โดยการแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่สร้างขึ้น สถานการณ์จำลองที่ดีจะให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่เป็นจริงต่าง ๆ เป็นอย่างดี (เสริมศรี ไชยศรี 2526 : 189) ครูควรสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความจริงที่สุด และสถานการณ์นั้นอาจเกิดได้เสมอ ผู้เรียนจะเห็นประโยชน์ที่จะนำเอาประสบการณ์จากสถานการณ์จำลองนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (ชาญชัย ศรีไฉยเพชร 2525 : 133)

การศึกษานอกสถานที่ เป็นการให้นักเรียนไปศึกษาสังเกตสิ่งต่าง ๆ นอกห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่ทำได้ในทุกระดับชั้น สามารถจัดได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนนั้น ๆ เป็นสำคัญ เช่นการออกไปศึกษาสิ่งต่าง ๆ นอกห้องเรียนซึ่งอยู่ภายในบริเวณโรงเรียน การออกไปศึกษาในชุมชนใกล้โรงเรียน และการไปศึกษาที่ยังต้องถิ่นห่างไกลโรงเรียน ในการศึกษานอกสถานที่นั้น ครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์และแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่าจะให้นักเรียนศึกษาอะไรบ้าง (หากเป็นการเดินทางไกล ครูควรสำรวจสถานที่ ขออนุญาตผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสถานที่ ทำจดหมายขออนุญาตผู้ปกครอง กำหนดขั้นตอนในการเดินทาง จัดทำเอกสารสำหรับนักเรียน กำหนดหน้าที่ให้นักเรียนรับผิดชอบด้านต่าง ๆ ประมุขเทคนิกเรียนเกี่ยวกับบริการศึกษาความรู้ และการปฏิบัติตน เป็นต้น)

(การศึกษานอกสถานที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักค้นหา รู้จักสังเกต รู้จักรวบรวม และเรียบเรียงข้อมูล และช่วยให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงทั้งยังเป็น การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียนการสอนอีกด้วย หลังจากการออกไปศึกษานอกสถานที่ทุกครั้ง จะต้องให้นักเรียนได้รายงานสิ่งที่พบเห็นมา แล้วอภิปรายสรุปร่วมกัน เพื่อหาข้อสรุปตอบปัญหาที่ประสงค์จะรู้ตั้งแต่ตอนต้น (มนัส รัตนดิถก ณ ภูเก็ต 2527 : 271 ; รุจิระ สุธรรณีไพฑูย์ และคณะ 2526 : 96))

การสำริด เป็นการแสดงให้เห็นนักเรียนได้รับความรู้หรือหลักการต่าง ๆ ผู้สอนควรไต่ถามการเตรียมการให้พร้อมก่อนที่จะดำเนินการสำริด และจะต้องจบลงด้วยการสรุปผล (ธีระรุญ เจริญ 2525 : 175) ในการสำริดนี้ ครูจะต้องบอกจุดประสงค์ของการสำริดและเนื้อหาย่อ ๆ ให้ให้นักเรียนทราบเสียก่อน เพื่อนักเรียนจะได้เตรียมตัว ทำความเข้าใจและสังเกตบันทึกสาระสำคัญตามไปด้วย (มนัส รัตนติลก ญ ภูเก็ต 2527 : 302) (การสำริดเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจหลักการต่าง ๆ ได้ดี และส่งเสริมทักษะการพิสูจน์ทฤษฎีต่าง ๆ โดยมีการแสดงข้อเท็จจริง (บารุง กสัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ 2527 : 194)

การทดลอง การทดลองมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ข้อเท็จจริงตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง (มนัส รัตนติลก ญ ภูเก็ต 2527 : 288)

การจัดกิจกรรมการทดลองควรมีขั้นตอน ดังนี้คือ ชี้นำให้เกิดความเข้าใจและแรงจูงใจ เป็นขั้นที่ครูเล่นอเนาะสิ่งที่จะทำการทดลอง อธิบายให้นักเรียนเข้าใจในวิธีการทดลองขั้นต่อมา คือขั้นทำการทดลอง เป็นขั้นที่นักเรียนทุกคนทำการทดลองในปัญหาต่าง ๆ อาจเป็นปัญหาเดียวกันหรือแตกต่างกันก็ได้ ข้อสุดท้าย คือขั้นสรุปผลการทดลอง เป็นขั้นที่นักเรียนจะได้อธิบายถึงผลงานที่ได้จากการทดลอง (Rick อ้างถึงใน บารุง กสัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ 2527 : 191-192) สำหรับในระดับประถมศึกษา ควรให้นักเรียนทำการทดลองในสิ่งที่ไม่ซับซ้อน แต่ต้องไม่ให้นักเรียนรู้สึกท้อง่ายเกินไป ครูจะต้องคอยดูแลชี้แนะขั้นตอนหรือแนวทางในการทดลอง เน้นให้นักเรียนสังเกตทุกขั้นตอนของการทดลอง อย่างพิถีพิถันพิจารณา ใ้ให้นักเรียนติดตามการทดลองอยู่เสมอเพื่อนำไปสู่การสรุปคำตอบของปัญหาด้วยตนเอง ฝึกให้นักเรียนรู้จักจับบันทึกผลการทดลองอย่างถูกต้อง ละเอียดถี่ถ้วน ตรงไปตรงมา รูปแบบของการบันทึกอาจต่างกันตามวัยของนักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นเล็ก ๆ อาจเป็นเพียงการวาดรูปทำเครื่องหมาย บันทึกตัวเลข ข้อความสั้น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 78 ; รุสริะ สุธรรณโพบูลย์ และคณะ 2526 : 98-99)

✓ การจัดป้ายนิเทศ ป้ายนิเทศเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เสนอข้อเท็จจริงและแนวคิดใหม่ ๆ ให้แก่นักเรียนในลักษณะของภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ หรือป้ายประกาศ ซึ่งอาจจะใช้ป้ายนิเทศเพื่อเสนอเนื้อหาใหม่ หรืออาจจะใช้เพื่อแสดงผลงานของนักเรียน ในการจัดป้ายนิเทศควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ ป้ายนิเทศควรมีแนวคิดเดียว ชื่อเรื่องควรสั้นกินความชัดเจน ✓

ชื่อเรื่องที่เป็นคำถามจะทำให้ตื่นเต้นและเร้าความอยากรู้ของผู้ดูได้มาก คำบรรยายควรเป็นข้อความสั้น ๆ อักษรอ่านง่าย อย่าใช้ภาพหรือข้อความมากเกินไป ควรจัดให้สัมพันธ์กับเนื้อหาที่กำลังสอนและควรมีการร่วมกันอภิปรายข้อดีข้อเสียของป้ายนิเทศนั้น เพื่อการปรับปรุงในการจัดครั้งต่อไป

ป้ายนิเทศที่ดีจะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว นอกจากนั้นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดป้ายนิเทศจะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดแนวคิดในทางที่สร้างสรรค์ สร้างเสริมความรับผิดชอบและการรู้จักทำงานร่วมกันแก่นักเรียนด้วย (กรมสามัญศึกษา 2523 : 40-41 ; เกื้อกุล คุปรัตน์ และคณะ 2518 : 193-194)

การสันนิษฐานการ การสันนิษฐานการในการเรียนการสอน หมายถึง การนำวัสดุ-อุปกรณ์และสื่อการเรียนหลายอย่าง เช่นของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ ป้ายนิเทศการ เป็นต้น มาจัดแสดงให้เห็นลำดับความเป็นมาหรือลำดับขั้นตอนของเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง (มนัส รัตนดิลก ฌ ภูเก็ต 2527 : 303) นิเทศการมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนคือ ช่วยเชื่อมโยงความคิดที่เป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรม และสามารถประสมประสานความรู้ที่กระจัดกระจายให้รวมเข้าด้วยกัน เกิดเป็นข้อสรุปโดยการแสดงออกในรูปของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในนิเทศการ ซึ่งจะให้นักเรียนเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว (เกื้อกุล คุปรัตน์ และคณะ 2518 : 193)

การสันนิษฐานการ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ฝึกให้นักเรียนมีทักษะในด้านต่าง ๆ หลายด้านด้วยกัน คือ ฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกัน รู้จักการแบ่งงานกันทำ รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้มีความรับผิดชอบ มีโอกาสในการแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น ในการสันนิษฐานการควรคำนึงถึงหลักการสำคัญ คือเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ที่จัดควรหาได้ง่ายในท้องถิ่น ราคาถูก ใช้ให้คุ้มค่า เหมาะสมกับเรื่องที่จัด การจัดแสดงควรจัดให้เป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงามอย่างมีศิลปะ (รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ 2526 : 106-107)

การสัมภาษณ์โดยนักเรียน การสัมภาษณ์เป็นวิธีการหนึ่งของการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ ซึ่งจะให้นักเรียนได้รับความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องจากผู้รู้โดยตรง และยังเป็นการฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก มีโอกาสได้ฝึกทักษะการพูด การสนทนา อีกด้วย

การล่องโดยวิธีให้นักเรียนสัมภาษณ์ ครูและนักเรียนควรตกลงร่วมกัน เลือกบทเรียนที่จะสัมภาษณ์ บุคคลที่จะไปสัมภาษณ์นั้นเป็นใคร ติดต่อได้ที่ไหน อย่างไร ครูควรมีส่วนร่วมส่งกำลังใจและขอบเขตของการสัมภาษณ์ที่แน่นอน และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ครูควรให้คำแนะนำการใช้คำพูดที่สุภาพ การล่องทนายอย่างมีจุดหมายและได้สาระมากที่สุด ฝึกนักเรียนให้รู้จักกาลเทศะในขณะที่สัมภาษณ์ การจับบันทึกของนักเรียนให้จดข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างตรงไปตรงมา ไม่แทรกความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวเข้าไป และหลังจากการสัมภาษณ์แล้วครูควรให้นักเรียนเล่นอผลการสัมภาษณ์ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึกต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบทเรียนด้วย (รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ และคณะ 2526 : 94-99)

✓ การใช้ข่าวประจำวัน ข่าวนับว่าเป็นส่วนประกอบของการให้ความรู้แก่นักเรียนโดยตรง ข่าวเป็นทั้งเนื้อหาและสื่อการเรียน รวมทั้งเป็นแหล่งความรู้ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์สำหรับครูและนักเรียน ครูสามารถนำข่าวเข้ามาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทุกขั้นตอนตั้งแต่กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนจนสรุปบทเรียน ✓

ข่าวมีหลายประเภท เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวกีฬา สารคดี เป็นต้น ครูจะต้องเลือกข่าวที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง เหมาะสมกับบทเรียน และวุฒิภาวะของนักเรียน ข่าวที่ไม่ควรนำมาใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวมโนสำเนา ข่าวยั่วยุ ข่าวโคมลอย รวมทั้งข่าวที่ภาษาหรือศัพท์แสง ภาษาที่ไม่สุภาพ ภาพอนาจาร หวาดเสียว (รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ และคณะ 2526 : 103)

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่จะนำมาจัดในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้เกิดผลดีได้นั้น มีหลายอย่างดังกล่าวมาแล้วข้างต้น และกิจกรรมแต่ละอย่างนี้มีจุดหมาย มีจุดเน้น และคุณค่าแตกต่างกันออกไป ซึ่งครูจะต้องเลือกจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและได้ผลตามจุดหมายของการเรียนการสอน (กองบรรณาธิการ วารสารประชาศึกษา 2526 : 31) ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร กรมวิชาการ (2526 : 2) จึงได้เสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาไว้ในแผนการสอน โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้เป็น 3 ลักษณะ คือ

ก. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมทบทวนความรู้เดิม ได้รับความสนใจสู่การเรียนบทเรียนใหม่

ข. กิจกรรมหลัก เป็นกิจกรรมที่จัดไว้เพื่อสนองจุดประสงค์ของแผนการสอนแต่ละ
เนื้อหาโดยตรง

ค. กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ เป็นการสรุปทบทวนและฝึกทักษะ เพิ่มพูน
ทักษะ ประสบการณ์แก่ผู้เรียน

✓ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอนนั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่
ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ
2526 : 3) ซึ่งจากการวิจัยของ จวีวรรณ แก้วโล่สีล (2528 : บทคัดย่อ) ที่ทำการ
ศึกษาผลการใช้แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามการรับรู้ของ ครู ชั้นประถม-
ศึกษาปีที่ 6 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนส่วนใหญ่
ใหญ่ให้ความรู้ด้านความรู้ไปใช้มากที่สุด จึงนับว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอแนะไว้ใน
แผนการสอนนั้น สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่
ต้องการให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ✓

✓ สื่อการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ✓

การคัดเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจะให้ผลดีหรือมี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถ้าครูได้นำสื่อการเรียนมาประกอบในการคัดเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น
ด้วย เพราะสื่อการเรียนจะช่วยทำให้นักเรียนสนใจบทเรียน กระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม
(ชูชาติ เขิงฉลาด 2524 : 196) นอกจากนั้น สื่อการเรียนจะช่วยทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น
ช่วยสร้างความเข้าใจอย่างรวดเร็วในเรื่องราวที่ครูสอน และทำให้เกิดความจำอย่างถาวร
สมยากแก่นักเรียน และประหยัดเวลาในการสอน (Hunt 1955 : 369) ดังนั้นในการที่จะทำ
ให้นักเรียนง่ายแก่ความเข้าใจก็ต้องอาศัยสื่อการเรียนการสอนเข้าประกอบในการคัดเลือกกิจกรรม
การเรียนการสอนด้วย (Robert J. Hunyord 1956 : 8)

สื่อการเรียนที่จะนำมาใช้ประกอบในการคัดเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิตในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น กรมวิชาการ (2525 : 116-118) ได้กำหนดไว้
เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สื่อการเรียนรู้ที่เป็นเอกสารประกอบการสอน

- 1.1 แผนการสอน มีขึ้นละ 1 เล่ม รูปแบบของแผนการสอนประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผล
- 1.2 หนังสือเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้อ่านประกอบการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นักเรียนอาจมีไว้เป็นส่วนตัวหรือโรงเรียนจัดหาไว้ในห้องสมุดหรือมุมหนังสือก็ได้
- 1.3 หนังสืออ่านเพิ่มเติม โรงเรียนควรจัดหาไว้ในห้องสมุดหรือมุมหนังสือเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนการสอนให้ได้ผลดี
- 1.4 ภาพชุดประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของกรมวิชาการ

2. วัสดุอุปกรณ์

- 2.1 บัตรและภาพชนิดต่าง ๆ บัตรคำ บัตรภาพ บัตรประกอบภาพ
- 2.2 แผนภูมิต่าง ๆ เช่น อาชีพในชุมชน การคมนาคม ความสัมพันธ์ของบุคคลในบ้าน ประโยชน์ของพืช สัตว์ อาหารชนิดต่าง ๆ โรคติดต่อ ฯลฯ
- 2.3 อุปกรณ์ทำความสะอาด และบริการอนามัย เช่น อุปกรณ์ทำความสะอาดปาก ฟัน ร่างกาย อุปกรณ์ทำความสะอาดบ้าน โรงเรียน อุปกรณ์บริการอนามัยในโรงเรียน
- 2.4 ของจริง ได้แก่ บ้าน โรงเรียน พืช สัตว์ ฯลฯ
- 2.5 หุ่นจำลอง เช่น หุ่นจำลองหมู่บ้าน ฟัน ผลไม้ต่าง ๆ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ หน้ากากพืช หน้ากากสัตว์ ฯลฯ
- 2.6 อุปกรณ์ทั่วไป ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งประกอบการในท้องถิ่น สถานที่สำคัญในชุมชน หนังสือพิมพ์ เอกสารที่หน่วยราชการ ร้านค้า เอกชนผลิตขึ้น แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ
- 2.7 อุปกรณ์ที่ครูและนักเรียนช่วยกันจัดหา เช่น กระจบองนม ถูพลาสติก เมล็ดพืช ตัวอย่างดิน หิน แร่ ส่วนต่าง ๆ ของพืช ตัวอย่างน้ำ (จากห้วย หนอง คลอง บึง แม่น้ำ ทะเล) ฯลฯ
- 2.8 อุปกรณ์ที่ทางโรงเรียนควรสนับสนุนและจัดขึ้น เช่น เทอร์มอมิเตอร์ แวนชยาย ล้ารเคมีต่าง ๆ แม่เหล็ก ลายไฟ ตะปู ถ่านไฟฉาย เครื่องแก้วทดลองทางวิทยาศาสตร์เบื้องต้น กระจดาช ภาชนะเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

2.9 อุปกรณ์ที่ครูและโรงเรียนควรทำขึ้น เช่น กระจะทราย ภาพพลิก ลมุดภาพ แผนที่สังเขปของหมู่บ้านและตำบลที่โรงเรียนตั้งอยู่ เทอร์มอมิเตอร์จำลอง กระจะบองกรองน้ำอย่างง่าย กระจะเลี้ยงสัตว์บก บ้ายนิเทศ กระจะเป่าผนัง กระจะดาขตำม้วนโต้ แผนที่โครงร่าง ฯลฯ

✓ ในการนำสื่อการเรียนต่าง ๆ มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ต้องพิจารณาเลือกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของบทเรียน เหมาะกับวัยและระดับชั้นเรียน เจริญและดึงดูดความสนใจของนักเรียน ราคาไม่แพง ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและนอกจากจะนำสื่อการเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเฉพาะแต่ละเนื้อหาแล้ว การนำสื่อการเรียนมาจัดตกแต่งห้องเรียนก็จะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อันดียิ่งขึ้น อีกด้วย เช่น การจัดบ้ายนิเทศ การจัดมุมต่าง ๆ ได้แก่ มุมหนังสือ มุมวิทยาคำาสตร์ เป็นต้น (ชูชาติ เจริญฉลาด 2524 : 111 ; ทัศนีย์ คู่ภุมเมธี มปป. : 124 ; รุ่งทิวา ศักกร 2527 : 72) ✓

การวัดผลกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การวัดผลถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้อันดียิ่งขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะผลจากการวัดจะเป็นข้อมูลที่ครูจะนำไปพิจารณาหาวิธีปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลดียิ่งขึ้นได้ (บุญชู ไพจิตร 2526 : 70) นอกจากนี้ การวัดผลยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อการเรียนมากยิ่งขึ้นอีกด้วย (ลัมบุญ ภู่นวล 2529 : 16) ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องทำการวัดผลการเรียนรู้อันดียิ่งขึ้นด้วย

หลักสำคัญในการวัดผลการเรียน คือ วัดให้ตรงจุดประสงค์ของการเรียนการสอน ครูจะต้องพิจารณาลักษณะของจุดประสงค์ของการสอนทุกเนื้อหาว่า จุดประสงค์นั้น ๆ ต้องการให้นักเรียนเกิดสมรรถภาพอะไร ควรจะสร้างเครื่องมือวัดจุดประสงค์ด้านใด และใช้วิธีการใด (ลัมบุญ ภู่นวล 2529 : 18-19)

สำหรับการวัดผลการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น ควรจะวัดทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ (จามง พรายแยมแห 2527 : 326) ซึ่งมีวิธีการวัดผลดังที่ระบุไว้ในแผนการสอนแต่ละเนื้อหา จำแนกได้เป็น 4 วิธี คือ ✓

1. การสังเกต จะเป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งเป็นรายบุคคลและ
 ล้วนรวม อาจสังเกตขณะที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ สังเกตการเปลี่ยนแปลง
 พฤติกรรมก่อนเรียนและหลังจากเรียนผ่านไป แล้ว โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมเก่ากับพฤติกรรม
 ใหม่ว่าแตกต่างกันอย่างไร พฤติกรรมที่ควรสังเกต คือ พฤติกรรมด้านทักษะพิสัยและเจตพิสัย
 รวมทั้งคุณธรรมหรือคุณลัษณ์ที่ต้องการเน้น ที่กำหนดไว้ในแต่ละแผนการสอนด้วย ซึ่งพฤติกรรม
 ดังกล่าวนี้จะวัดผลได้ดีด้วยการสังเกตเท่านั้น (จำนง พรายแยมแช 2527 : 327 ; องค์การ
 อินทรมพรรย์ และคณะ 2527 : 97)

2. การตรวจผลงาน เป็นการวัดผลงานที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เช่น การตรวจราย
 งาน ล้มุดงาน แบบฝึกหัด ผลการทดลอง ผลผลิตที่ได้จากการปฏิบัติจริง เป็นต้น สิ่งที่ควร
 พิจารณาในการตรวจผลงาน ได้แก่ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความถูกต้อง ความคิดริเริ่ม
 สร้างสรรค์ ความตรงต่อเวลา เป็นต้น (จำนง พรายแยมแช 2527 : 329-330)

3. การสัมภาษณ์ เป็นการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทั้งในด้านความรู้ความ
 เข้าใจ ความสามารถ และความรู้สึกนึกคิด ซึ่งการสัมภาษณ์นี้ มักจะใช้กับนักเรียนระดับ
 ป. 1 - 2 เนื่องจากนักเรียนบางคนยังไม่สามารถเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง แต่สามารถตอบ
 คำถามหรือเล่าเรื่องได้ จะช่วยทำให้ครูได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง หรืออาจจะใช้การสัมภาษณ์ประ
 กอบการวัดผลวิธีอื่น ๆ ให้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น ครูใช้การสังเกต การตรวจผลงาน หรือ
 ทดสอบด้วยข้อเขียนแล้วนักเรียนยังไม่ผ่านจุดประสงค์ ครูควรจะใช้การสัมภาษณ์เพิ่มเติมเฉพาะ
 เป็นบางคน เป็นต้น (จำนง พรายแยมแช 2527 : 332 ; องค์การ อินทรมพรรย์ 2527
 : 97)

4. การทดสอบด้วยข้อเขียน เป็นการวัดผลที่ใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือ ซึ่งมี
 หลายรูปแบบ เช่น แบบตัวเลือก แบบเติมคำ แบบอัตนัย เป็นต้น (องค์การ อินทรมพรรย์
 2527 : 97) การวัดผลวิธีนี้จะใช้ได้ผลดีที่สุด เมื่อต้องการวัดพฤติกรรมด้านความรู้ ความ
 เข้าใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นถ้าจะวัดพฤติกรรมด้านเจตพิสัย
 และทักษะพิสัย จะต้องอาศัยวิธีอื่นมาประกอบกัน คือ การสังเกต การตรวจผลงานและการ
 สัมภาษณ์ (จำนง พรายแยมแช 2527 : 383)

เมื่อพิจารณาจากวิธีการวัดผลในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าวมาแล้วนั้น สามารถจะกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดผลกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบสำรวจรายการ เป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกพฤติกรรมหรือข้อรายการต่าง ๆ ที่ต้องการวัด แล้วนำมาพิจารณารูปเป็นผลการประเมินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตัวอย่างแบบสำรวจรายการ

จุดประสงค์การเรียนรู้ : นักเรียนสามารถทดลองให้เห็นจริงว่าอำนาจไฟฟ้าทำให้เกิดความร้อนได้

เกณฑ์การประเมิน : ผ่านข้อรายการต่าง ๆ (/) ตั้งแต่ 60% ขึ้นไปถือว่าผ่านจุดประสงค์

แบบสำรวจรายการ

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	พฤติกรรม					สรุปผลการประเมิน	หมายเหตุ
		การเตรียมการทดลอง	การลำดับขั้นตอน	การใช้เครื่องมือ	การรักษาความปลอดภัย	-----		
1	ด.ช.ปรีชา เก่งเรียน	/	/	/	×		ผ่าน	ซ่อมเสริม
2	ด.ญ.เรณู สดใส	/	×	×	×		ไม่ผ่าน	ซ่อมเสริม
3	ด.ญ.บุปผา มาลี	/	/	/	/		ผ่าน	--
4	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
	วลา							

2. แบบมาตราส่วนประเมินค่า ใช้วัดจุดประสงค์ที่ให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อทำความเข้าใจ (Concept) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Process) ทักษะ (Skill) ตลอดจนเจตคติ (Attitude) โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นค่าของตัวเลข (องค์การ อินทรมัทธิพรชัย 2528 : 245)

ตัวอย่างแบบมาตราส่วนประเมินค่า

จุดประสงค์การเรียนรู้ : เมื่อกำหนดให้แบ่งกลุ่มปฏิบัติการเกี่ยวกับการดูแลเลี้ยงสัตว์
นักเรียนสามารถกระทำได้อย่างถูกต้อง

เกณฑ์การประเมิน : 0 หมายถึง ต้องแก้ไข

1 หมายถึง พอใช้

2 หมายถึง ดี

: ได้คะแนนเฉลี่ย 1.5 ขึ้นไป ถือว่าผ่านจุดประสงค์

แบบจัดอันดับคุณภาพ

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	พฤติกรรม												สรุปผล การประเมิน	หมายเหตุ
		การจัด สภาพ ที่เลี้ยง			การให้ อาหาร			การดูแล รักษา			การบันทึก ความ เปลี่ยนแปลง				
		2	1	0	2	1	0	2	1	0	2	1	0		
1	ด.ช.ปรีชา เก่งเรียน	✓												ผ่าน	
2	ด.ญ.เรณู สดใส		✓			✓				✓				ผ่าน	
3	ด.ญ.บุปผา มาลี			✓		✓				✓				ไม่ผ่าน	แนะนำให้ แก้ไขแล้วจึง ให้ผ่าน
	รวม														

(จ่านง พรายแย้มแซ 2527 : 338)

3. ข้อทดสอบชนิดต่าง ๆ เป็นเครื่องมือใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ ความคิด การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสังเกต การประเมินค่า เป็นต้น ซึ่งข้อทดสอบมีหลายรูปแบบ ดังนี้ คือ แบบอัตนัยหรือแบบเรียงความ (Essay type) แบบเติมคำหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ (Supply of Completion type) แบบถูกผิด (True-false) แบบเลือกตัว (Selection type) แบบจับคู่ (Matching) และแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) (จำนง พรายแยมแช 2527 : 340-343)

ในการวัดผลการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้มีประสิทธิภาพนั้น ครูจะต้องเลือกใช้วิธีการวัดผลหลาย ๆ วิธีผสมผสานกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน โดยไม่มุ่งใช้วิธีใดวิธีหนึ่งเพียงวิธีเดียว และจะต้องเลือกใช้เครื่องมือให้สอดคล้องกับวิธีการวัดผลนั้น ๆ ด้วย

✓ ปัญหาในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ✓

ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น มีอยู่หลายลักษณะ ดังที่ วรวิ ธีระจิต (2527 : 237-239) ได้กล่าวถึงปัญหาโดยทั่วไปในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ไว้ดังนี้

1. ผู้สอนไม่เข้าใจจุดประสงค์ของการสอนว่า เมื่อสอนเรื่องนั้น ๆ แล้ว ผู้เรียนจะได้รับความรู้อะไร นำไปใช้อะไร
2. ครูไม่เข้าใจการตั้งความมุ่งหมายเชิงมโนธรรม
3. ครูขาดความสนใจในการค้นคว้าหาความรู้
4. สิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการสอน เช่น การเรียนเรื่องศิลปะ โดยเฉพาะการ ต้มสุรา การทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นต้น
5. เนื้อหาบางเรื่องไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
6. ครูไม่ใช้สื่อการเรียน และหรือใช้ไม่เป็น
7. ครูขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการปรับปรุงการสอน ใช้วิธีสอนวิธี เดียวและไม่รู้เทคนิควิธีสอน

✓ เพราะพระณ โภกมมาลย์ (2527 : 38-39) ได้กล่าวว่า ปัญหาที่สำคัญ ๆ ในการ
สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยเฉพาะในห้องที่ทุรกันดาร
2. โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์และสื่อการเรียนต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สนธิสัมพันธ์ ใฝ่หา
3. ครูผู้สอนยังคงใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ คือ ครูพูด นักเรียนฟังแล้วจดบันทึก
4. ครูผู้สอนยังคงมุ่งสอนเนื้อหาและเน้นด้านความจำแทนที่จะเป็นการจัดประสบการณ์ที่กว้างขวางและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ✓

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการวิจัยต่าง ๆ ที่พบว่า การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต ประสบปัญหาหลายประการ กล่าวคือ

สมจินตนา วงศ์แล้วง (2524 : เนื้อความย่อวิทยานิพนธ์) ได้ศึกษาปัญหาการเรียน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูในเขตการศึกษา 12 พบว่า ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ
ในด้านความคิดรวบยอดหรือหลักการ จุดประสงค์ การเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การเรียน
การสอน การใช้สื่อการเรียน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผล

สันหัต อินทริกานนท์ (2527 : จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอน
เสริมประสบการณ์ชีวิต ในระดับประถมศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า
ครูมีปัญหาเกี่ยวกับแบบเรียนและอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ และครูขาดความรู้ความสามารถ
ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

วาสนา มหาลลเลิศ (2527 : เนื้อความย่อวิทยานิพนธ์) ได้ศึกษาปัญหาและความ
ต้องการสื่อการสอนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ของครู
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนขาดแคลนสื่อการสอนเนื่อง
จากขาดงบประมาณ ครูส่วนใหญ่ไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอน และขาดความรู้ในการผลิตและการ
ใช้สื่อการสอน

วิล ทองแผ้ว (2529 : 99-102) ได้ศึกษาการใช้แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริม
 ประสบการณ์ชีวิต ในจังหวัดลพบุรี พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดสำหรับครูผู้สอน คือ เนื้อหามากไม่
 สามารถสอนได้ทัน ไม่มีเวลาวัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ครบ ขาดหนังสือและเอกสาร
 ให้นักเรียนค้นคว้า เนื้อหาสำหรับให้ครูค้นคว้าเพิ่มเติมมีน้อย ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อและขาดความ
 ชำนาญในการใช้สื่อ

กองวิจัยทางการศึกษา (2526 : 74-75) ได้ศึกษาลักษณะการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
 พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน-
 การประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัญหาในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
 ชีวิต คือ ครูไม่มีเอกสารสำหรับค้นคว้า เนื้อหาขาดรายละเอียด ครูไม่ทราบว่า จะสอนมากน้อย
 เพียงไร และหนังสือเรียนมีเนื้อหาไม่ค่อยตรงตามหลักสูตร

จากความคิดเห็นและผลการวิจัยที่ได้กล่าวมานั้น จะเห็นว่า การเรียนการสอนกลุ่ม
 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประสบปัญหาหลายประการ ปัญหาที่สำคัญ ๆ ซึ่งพบในการวิจัยส่วน
 มากได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดแคลนสื่อการสอน
 ทั้งประเภท วัสดุ อุปกรณ์ หนังสือ และเอกสารต่าง ๆ สำหรับให้ครูและนักเรียนศึกษาค้นคว้า
 ครูไม่มีเวลาและขาดความชำนาญในการผลิตและใช้สื่อการสอน

จากการศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
 ชีวิตนั้น สรุปได้ว่า การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมุ่งให้นักเรียนได้รับประ-
 สบการณ์ทั้งที่เป็นความรู้ และทักษะในกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต แต่ในการ
 เรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น ยังประสบปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการ
 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่หลายประการ ทั้งในด้านจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ
 การเรียน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผล ซึ่งยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาว่า ครูผู้สอนประสบปัญหา
 เหล่านี้ได้อย่างไรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละเนื้อหา